

AEX

441,09 pt
+0,7 %

DOW JONES

17.554,28 pt
+0,22 %

EURO

1,595 \$
-0,10 \$ct

OLIE
(Brent)

48,92 \$
+0,78 \$

RENTE
(Ned. / 10 jr.)

0,564 %
+0,075 %pt

Economie

Vier vragen over Afname middenbanen

Meer hooggeschoold werk na crisis

Nederland kreeg er voor de crisis minder hooggeschoolde banen bij dan andere Europese landen, blijkt uit een studie waarover de *Financial Times* dinsdag berichtte. Erna ging het beter.

Wat zegt de studie over Nederland?

Uit de studie *Why is the Decline of Routine Jobs Across Europe so Uneven?* van Craig Holmes, arbeidseconoom aan het Pembroke College, Oxford, blijkt dat Nederland er tot aan de kredietcrisis relatief minder hooggeschoolde en meer laaggeschoolde banen bij kreeg dan andere Europese landen. (Over de definities van laag-, midden- en hooggeschoolde banen later meer.)

Het aandeel van de middenklassebanen slonk hier tussen 1996 en 2008 ongeveer met 5 procent. Met Portugal en het Verenigd Koninkrijk is Nederland het enige land dat in deze periode meer laag- dan hooggeschoolde banen terugkreeg voor de achteruitgang van de middenklassebanen. In IJsland bijvoorbeeld slonk het aandeel van de middenbanen in de beroepsbevolking met 12 procent, gecompenseerd door ruim 10 procent meer hooggeschoolde banen.

Dat is het slechte nieuws. Was er ook goed nieuws voor Nederland?

Het goede nieuws is dat de verschromping van de middenklassebanen in Nederland in elk geval tot aan de kredietcrisis minder hard ging dan in bijna alle andere Europese landen. Ook goed nieuws is dat het uitgangspunt van Nederland beter was: in geen van de achttien onderzochte EU-staten was het aandeel van hooggeschoolde beroepen midden jaren negentig zo groot als op de Nederlandse arbeidsmarkt. En daarna is het aandeel van de hoogopgeleide beroepen blijven stijgen, zij het verhoudingsgewijs minder hard dan in andere landen, maar die kwamen dan ook vanuit een achterstandspositie.

Bovendien reikt de studie slechts tot 2008. Na 2008 is het aandeel van de hooggeschoolde beroepen in Nederland juist gestegen, zo tonen cijfers van het CBS tot en met 2013: van 28,5 procent in 2008 naar 31,4 procent in 2013. De laaggeschoolde beroepen bleven gelijk (6,2 procent), terwijl het aandeel van de middenbanen slonk van 64 procent in 2008 naar 60 procent in 2013. De cijfers tellen niet helemaal op tot 100 procent omdat er nog een kleine restgroep is van werknemers die niet zijn gecategoriseerd naar scholingsniveau.

Maar wat zijn dat eigenlijk, laag-, midden- en hooggeschoolde banen?

Schoonmakers, beveiligers en verzorgers in een verpleegtehuis gelden als laaggeschoolde beroepen, net als bijvoorbeeld tomatenplukkers, kelners of keukenhulpen. Het is werk dat verhoudingsgewijs weinig opleiding vergt. Tot de hooggeschoolde banen behoren bijvoorbeeld ingenieurs, bestuurders, advocaten en veel medisch personeel, niet alleen hersenchirurgen, maar bijvoorbeeld ook verpleegkundigen op een operatiekamer.

Typische middenbanen zijn secretaresses, administratief medewerkers of baliepersoneel van banken en verzekeraars. Maar ook veel blauwboordenwerkers vallen onder de middenbanen, zoals bedieners van machines of assemblagemedewerkers die in een fabriek elektronica of auto's in elkaar zetten.

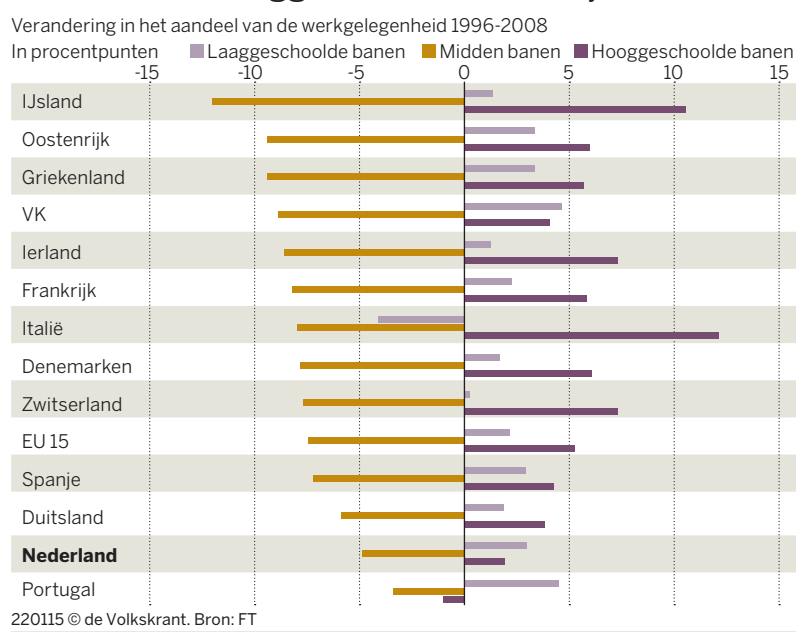
Wat is het probleem van de middenbanen en waarom hebben banen aan de onder- en bovenkant daar minder last van?

Zowel laag- als hoogopgeleide beroe-

Assemblagemedewerker is een middenbaan. Foto Gabriel Eisenmeier

Tot 2008 veel laaggeschoold werk erbij in Nederland

pen zijn tot nu toe redelijk immuun gebleken voor digitalisering, robots en outsourcing. De knapste robots zijn vooralsnog geen partij voor de vuilnisman en je afval outsourcen naar de vuilnisophaaldienst van een lagelonenland gaat ook een beetje lastig. Bovendien zijn veel laaggeschoolde banen de afgelopen jaren uitgehold door flexibilisering, wat als lichtpuntje heeft dat ze voor werkgevers goedkoper zijn om te creëren, omdat ze minder geld hoeven te betalen aan sociale zekerheid. En voor veel hoogopgeleiden is technologie een aanwinst, geen bedreiging. Een advocaat heeft dankzij internet toegang tot meer juridische kennis dan ooit, maar de eerste robot die een fatsoen-

Digitalisering heeft balie-medewerker overbodig gemaakt

lijke pleitnota kan schrijven moet nog worden uitgevonden. De middenbanen hebben minder geluk. Door digitalisering is veel routinematig werk, waar weinig hand-voet-oogcoördinatie of creativiteit voor nodig is, de afgelopen jaren verdwenen. Denk bijvoorbeeld aan de vele door internetbankieren overbodig geraakte balie-medewerkers van banken of de door robots vervangen assemblagemedewerkers van autofabrieken.

De kwestie Peter de Waard

Is er een deltaplan voor V&D?

Het grootwinkelbedrijf weet het niet meer. De retailgoeroes des te beter. 'V&D heeft een deltaplan nodig', zei deskundige Paul Moers maandag op RTL Z.

Cor Molenaar, schrijver van het boek *Red de Winkel*, riep op BNR dat 'anorexia-management V&D niet gaat redden'. 'Dus je moet je op andere aspecten focussen.' Henk Volberda, hoogleraar, retaildeskundige en binnenkort ook met een boek, vertelde op het *NOS Journaal* dat 'warenhuizen zonder onderscheidend vermogen het afleggen tegen de speciaalzaken en prijsbrekers'.

Gek genoeg hebben de commissarissen van Vroom & Dreesmann niet overwogen om dit driemanschap van geniale wonderdoeners aan het roer te zetten. In plaats daarvan moet John van Ent, die er niet in lijkt geslaagd de Etam Groep uit de rode cijfers te halen, een klus klaren die even onmogelijk lijkt als Bonnie St. Claire van de drankverslaving af te helpen of FC Dor-

drecht voor degradatie te behoeden.

De beste stuurlij staan aan wal. Waar ze het allemaal niet over hebben, zijn de miljarden die private-equity-eigenaren onder leiding van superboef KKR hebben uitgepompd bij het te gelde maken van het voormalige Vendex KBB en de tientallen miljoenen die daarbij als bonussen bij diens bestuurders bleven hangen. Maar van financiën hebben retailgoeroes geen verstand.

Paul Moers predikt een revolutie. 'Er moet een antwoord komen op ketens als Zara en H&M. Je moet je winkels op een andere manier inrichten. Je moet ook een ander productportfolio hebben. H&M biedt mooie kleding tegen een lage prijs. Zo iets moet V&D ook doen.' Volbeda weet het al: 'Binnen vijf jaar bestaat V&D zo niet meer.'

Hij is niet de eerste. In 1992, in 1997 en in 2003 voorspelden retailgoeroes al dat V&D binnen vijf jaar niet meer zou bestaan. Uiteindelijk bestaat V&D nog en zijn die retailgoeroes met pensioen of liggen in het graf.

Private equity heeft miljarden verdiend aan uitponden Vendex

Anton Dreesmann noemde het exploiteren van een warenhuis in de jaren zeventig al 'het bestijgen van de dalende roltrap'. Daarom tuigde hij zijn winkelbedrijf op met allerlei nieuwe loten (uitzendbureaus, onderwijsinstellingen, banken) die voldoende geld zouden binnenhalen om de fa-

milie-erfenis overeind te houden. Het oorspronkelijke warenhuis moest in stand blijven omdat het verdwijnen van V&D dodelijk zou zijn voor de binnensteden.

Uiteindelijk is het hele concern ontmanteld en zijn de brokstukken in handen gekomen van bedrijvenhandelaren die er mooie sier mee maakten en managers die deden wat de goeroes in hun 'doorwrochte analyses' voorspelden: de revolutie prediken, de winkels anders inrichten, het productportfolio veranderen en de jongeren proberen aan te spreken. Om nog eens met een deltaplan aan te komen is even zinloos als het aanleggen van een tweede stormvloedkering in de Oosterschelde.

Als 5,8 procent salaris moet worden ingeleverd, zouden de ongevraagde adviesgevers in de media de eersten moeten zijn.

Reageren?
p.dewaard@volkskrant.nl